

ಕನ್ನಡಕೊಬ್ಬರೆ ಕಿಟೆಲ್

ಶಿವರಾಜ್ ಜಿ. ^೧ ಮತ್ತು ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಜಮದಂಡಿ ^೨

^೧ ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು.

ORCID ID: 0000-0003-1794-6671, Email- shivrajuppi1092@gmail.com

^೨ ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು.

ORCID ID: 0009-0009-7036-0662, Email- rasagna.333@gmail.com

Area/Section: Humanity.

Type of the Paper: Research Article.

Type of Review: Peer Reviewed as per [\[C|O|P|E\]](#) guidance.

Indexed in: OpenAIRE.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8083418>

Google Scholar Citation: [IJPL](#)

How to Cite this Paper:

ಶಿವರಾಜ್, ಜಿ., ಮತ್ತು ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಜಮದಂಡಿ (2023). ಕನ್ನಡಕೊಬ್ಬರೆ ಕಿಟೆಲ್. *International Journal of Philosophy and Languages (IJPL)*, 2(1), 27-32. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8083418>

International Journal of Philosophy and Languages (IJPL)

A Refereed International Journal of Srinivas University, India.

Received on: 18/05/2023

Published on: 28/06/2023

Crossref DOI: <https://doi.org/10.47992/IJPL.2583.9934.0011>

© With Authors.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 International License](#) subject to proper citation to the publication source of the work.

Disclaimer: The scholarly papers as reviewed and published by Srinivas Publications (S.P.), India are the views and opinions of their respective authors and are not the views or opinions of the SP. The SP disclaims of any harm or loss caused due to the published content to any party.

ಕನ್ನಡಕೊಬ್ಬರೆ ಕಿಟೆಲ್

ಶಿವರಾಜ್ ಜಿ. ^೧ ಮತ್ತು ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಜಮದಂಡಿ ^೨

^೧ ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು.

ORCID ID: 0000-0003-1794-6671, Email- shivrajuppi1092@gmail.com

^೨ ಸಂಶೋಧನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪಾಂಡೇಶ್ವರ, ಮಂಗಳೂರು.

ORCID ID: 0009-0009-7036-0662, Email- rasagna.333@gmail.com

ಮುನ್ನುಡಿ

ಉದ್ದೇಶ: ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಜನ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲದ, ಕನ್ನಡ ಬಾರದ ಮಹಾನೀಯರೊಬ್ಬರು ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ತನು ಮನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಕನ್ನಡವೇ ನನ್ನ ಉಸಿರು, ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾನು ಜನಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಕನ್ನಡದ ಹಲವಾರು ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ತಿಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಎರಡನೇ ಪಿ ಹೆಚ್‌ಡಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟವರು ಕಿಟೆಲ್‌ರು.

ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಕನ್ನಡವನ್ನು “ನಾನು ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೋಯ್ದೆ” ಎಂದು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮೆ ಕಿಟೆಲ್ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಈ ನಾಡಿನ ಋಣ ಇದೆ. ಆದರೆ ಕಿಟೆಲ್‌ರು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆಗೆ ಈ ನಾಡೆ ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದೆ. ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಇರುವವರೆಗೂ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಿಟೆಲ್ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಈ ನಾಡಿನ ಶಕ್ತಿ. ಈ ನಾಡು, ಭಾಷೆಗಾಗಿ ದುಡಿದು ಕನ್ನಡದ ಕಂಪನ್ನು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಿದ

ಮಹಾ ಚೇತನ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಿಷ್ಟೇ ಈ ನನ್ನ ಕಿರುಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿದ ಕೇಲವೇ ಕೆಲವು ಜನರಾದರೂ ಕಿಟೆಲ್‌ರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ತೋರಿಸಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿ ಎನ್ನುವುದಷ್ಟೇ.

ವಿಧಾನ: ೧) ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ೨) ನವೋದಯ ಪೂರ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ೩) ಭಾಷೆನ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣ (*Google Scholar*) ಈ ರೀತಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆಯ ಡೇಟಾದ ಮೂಲಕ ಓದಿ ನಾನು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಫಲಿತಾಂಶ: ನಾನು ಕಿಟೆಲ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗ ಹಲವಾರು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಹೋದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾ ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿ ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ ಕೊನೆ ಹುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಂತಹ ಮಹಾನೀಯರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು.

ಮೌಲ್ಯ: ನಾನು ಕಿಟೆಲ್ ರ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಅವರ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಅವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿತ ರೀತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ನಂತರ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲೂ ಸಹ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ನಿಷ್ಠೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಪುಸ್ತಕ: ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಸಂಶೋಧನೆ

ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಿಟೆಲ್, ರೆವರೆಂಡ್ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್, ಭಾಷೆನ್ ಮಿಷನರಿಗಳು

1. ಪೀಠಿಕೆ:

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನ ಮಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ 'ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಕೈ ಎತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದರು.

ಜರ್ಮನ್ ಇಂದ ಬಂದ ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತು, ಸು. ಎರಡು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ವರ್ಷ ಕರನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಇರುವವರೆಗೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಕಂಪನ್ನು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ ಕಿಟೆಲ್ ಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ತಾವೆ ದೊಡ್ಡವರೆಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ 'ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತಗೊಂಡೋದವು, ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತಗೊಂಡೋದವು' ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಾವೆ ಕಿರೀಟ ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.(೧) ಆದರೆ ಶತಮಾನ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಗರದಾಚೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ ಪಿ ಎಚ್ ಡಿ ಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. (ಮೊದಲನೇ ಪಿ ಹೆಚ್ ಡಿಯನ್ನು ಹರ್ಮನ್ ಮೋಗಿಂಗ್ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು) (೨) 'ಕಿಟೆಲ್ ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶಕ್ತಿ'.

2. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಿಟೆಲ್ ಕೊಡುಗೆ :

ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮರೆಯಲಾಗದ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇರುವವರೆಗೂ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರನ್ನು ಮರೆಯದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ 'ಪಿ ಹೆಚ್ ಡಿ' ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಅನುಭೂತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರೀತಿ ಅಪಾರವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸಂವರ್ಧನೆಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು "ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಹಿಡಿದು ದುಡಿದವ ನೀನು" ಎಂದರು. ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಓದಲು, ಬರೆಯಲು ಕಲಿತರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲೆದಾಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ದ್ರಾವಿಡ ಜನರ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿ ಶಬ್ದ ಕೋಶ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು, ಒಗಟುಗಳು, ಹಳಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ, ಅವುಗಳ ಅರ್ಥ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರತೀ ಪದಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (೩)

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಿ ಬರೋಬ್ಬರಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ೧೮೯೪ ರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು 'ಕಿಟೆಲ್ ಕೋಶ' ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅಂದಿನ ಕಿಟೆಲ್ ಕೋಶವೇ ಇವತ್ತಿಗೂ ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಡಿಕ್ಷನರಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಿಟೆಲ್ ಅವರ ಚಿರಸ್ಮರಣೆ ಕೃತಿಯಾದ 'ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟನ್ನು' ಅಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, 'ಜರ್ಮನಿಯ ಟ್ಯಾಬಿಂಗನ್ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ' ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ನೀಡಲಾಯಿತು. (೪)

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮರೆದ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತುಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತೆಂದರೆ, ಅವರು ಕೊನೆಯ ದಿನದ ವರೆಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನೂ ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದ ನುಸುಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲ ನಿಜವಾದ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನ.

3. ಕಿಟೆಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮಾತು :

ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ:- 'ಕಿಟೆಲ್‌ರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿದೇಶಿ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಜ್ಞಾನ ಗಾಢವಾದುದು, ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು, ನಿರಂತರ ವೃದ್ಧಿ ಶೀಲವಾದುದು. ಆ ಮಟ್ಟಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೊದಲು ಯಾವ ವಿದೇಶಿಯರೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ'.

ಎ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ:- 'ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಸಂತೋಷ ಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಸತ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯವೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣ. ಅವರು ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು, ತುಂಬಾ ಶುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಬದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳು ಸರಳವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರುಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಗದಗಳು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ಚೊಕ್ಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪುಕಾಶವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಂಬ ಮತ್ತು ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ಆಗದು. ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಉಪದೇಶ ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅವರು ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ'.

ಕೆ. ಎಸ್. ರಘು:- 'ಕಿಟೆಲ್ ಅವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕತ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ'.

ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ:- 'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಹಿಡಿದು ದುಡಿದವ ನೀನು'.(೫)

4. ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳು :

೧. ಕಥಾಮಾಲೆ (೧೮೬೨)
೨. ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನ (೧೮೬೩)
೩. ಯೇಸು ಕ್ರಿಸ್ತನ ಶ್ರಮೇ ಚರಿತ್ರೆ (೧೮೬೫)
೪. ಸಣ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ (೧೮೬೫)
೫. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದ ಚರಿತವು (೧೮೬೬)
೬. ಸಂಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಾಕರಣಾ ಸೂತ್ರಗಳು (೧೮೬೬)
೭. ಕನ್ನಡ ಪಾಠಗಳ ಮೂರನೇಯ ಪುಸ್ತಕ (೧೮೬೬)
೮. ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಂಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಾಕರಣಾ ಸೂತ್ರಗಳು (೧೮೬೬)
೯. ಕ್ರಿಸ್ತ ಸಭಾ ಚರಿತ್ರೆ (೧೮೭೦)
೧೦. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ (೧೮೭೨)
೧೧. ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ (೧೮೭೪)
೧೧. ಛಂದೋಬುದಿ (೧೮೭೫)
೧೨. ನಾಗವರ್ಮನ ಕನ್ನಡ ಛಂದಸ್ಸು (೧೮೭೫)
೧೩. ಕಾವ್ಯ ಮಂಜರಿ (೧೮೭೭)

೧೪. ಕನ್ನಡ ಪಂಚತಂತ್ರವು (೧೮೮೭)

೧೫. ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರಗಳು (೧೮೮೯)

೧೬. ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟು (೧೮೯೪)

೧೭. A Grammar of the Kannada Language (1903)

೧೮. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ' ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. (೧೮೫೬)

೧೯. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ 'ಜ್ಞಾನಬೋಧಕ' ಎಂಬ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ (೧೮೬೧) (೬)

5. ಕಿಟೆಲ್ ಪರಿಚಯ :

ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಹೊರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದವರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನವರೂ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ದೇಶದವರೂ ಅಲ್ಲ ಅವರು ಜರ್ಮನ್ ದೇಶದವರು. ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನ, ಕನ್ನಡದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಭೂತ ಪೂರ್ವದ್ದು. ಆ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ ಜರ್ಮನಿಯ ಸಂಜಾತ ರೆವರೆಂಡ್ ಜಾರ್ಜ್ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್.

೧೮೫೨ ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ಕಿಸ್ಬರ್ ಆಫ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕಿಟೆಲ್, ಅವರ ತಂದೆ ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಚರ್ಚ್‌ವೊಂದರ ಫಾದ್ರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೇ ಬಂದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಿಟೆಲ್ ಮೊದಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಡಲನಗರಿಯಾದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ. ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಸಕ್ತಿ. ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ನಾನಾ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಫ್ರೆಂಚ್, ಗ್ರೀಕ್, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹಾಗೂ ಹೀಬ್ರೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಕಿಟೆಲ್ ಅವರಿಗೆ ಫೆಡಾ ನಗರ ಧಾರವಾಡದ ಪರಿಸರ, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಮುಗ್ಧ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ, ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದವು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಕಿಟೆಲ್ ಅವರು ಬಹಳ ಬೇಗ ಕಲಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಗೌರವಿಸಿ, ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರಂತೆ ಕಂಡರೂ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಿಟೆಲ್ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿದ್ದರು. (೭)

6. ಉಪಸಂಹಾರ :

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅವರು ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತಂದರು, ಇವರು ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ತಂದರು' ಎನ್ನುವಂತ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡವನದಲ್ಲದೇ, ಕನ್ನಡ ಅಂದ್ರೆ ಏನೂ ಅಂತನೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಡಲಿನ ಆಚೆ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎರಡನೇ ಪಿ ಹೆಚ್ ಡಿ ಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ ಕಿಟೆಲ್ ಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮಹಾನ್ ಚೇತನದ ಮುಂದೆ ಇವತ್ತಿನ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಗರಿಕೆಗೆ ಸಮಾನ.

ಕಿಟೆಲ್ ಎಂಬಂತಹ ಧೈರ್ಯ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ವರಪುತ್ರ ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನಾವ್ಯಾರೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವನು ಅವತ್ತು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಎಂಥದ್ದು ಎಂದು ನಾವು ಯೋಚಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಕಿಟೆಲ್ ಗೆ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು. ನಿಜಕ್ಕೂ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೀತ್ಯವ ದಿನದಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕವಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು, ಜೊತೆಗೆ ಕಿಟೆಲ್ ರಂತಹ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

[೧] ಡಾ. ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್, ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ದೆಹಲಿ. 2009.

[೨] ರೆವರೆಂಡ್ ಡಾ. ಫರ್ಡಿನಾಂಡ್ ಕಿಟೆಲ್. ಹೂಬರ್ಟ್ ಮನೋಹರ್ ವಾಟ್ಸನ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಥಿಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಂಗಳೂರು. 2022.

[೩] ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರು, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು. 2016.

[೪] ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ರೈಸ್ತರ ಕೊಡುಗೆ, ಸುಮುಖಾನಂದ ಜಲವಳ್ಳಿ. ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ, ದ. ಕ. 2013.

[೫] ಹೆರ್ಮನ್ ಫೆಡ್ರಿಕ್ ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್, ರೆವೆ ಐವನ್ ಆಲ್ಬೆರ್ಟ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕಾ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು. 2000.

[೬] ಮಿಷನರಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಕಾಯಕ, ರೈಟ್ ರೆವರೆಂಡ್ ಮೋಹನ್ ಮನೋರಾಜ್. ಇಂಟರ್ ಡಯೋಸೀಸನ್ ಲಿಟರೇಚರ್ ಬೋರ್ಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು. 2019.

[೭] ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ, ಡಾ. ಗೀತಾ ಎಸ್ ನಂದಿಹಾಳ. ಕಿಟೆಲ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ. 2003.

*****